

Skal jeg sætte min Datter i Skole?

Skal jeg sætte min Datter i Skole? Dette er et Spørgsmaal, som fra Tid til anden fornyes, rigtignok kun for atter at stilles i Bero. Saaledes vil det vel sagtens ogsaa nok gaae denne Gang, Sagen vil synke hen, og *er der blevet en Braad tilbage, saa vil Ingen gjøre sig den Uleilighed at trække den ud.* De Fleste tænke: »Der er vel Noget i det, der er sagt mod Skolen, men den er nu engang et nødvendigt Onde,« de vedblive at sætte deres Døttre i Skole, men ansee paa samme Tid Skolen for en skadelig Institution, der burde afskaffes, en ikke sjelden Inconseqvens. Det, synes mig, burde dog ikke skee. De udtalte Anklager bør drøftes; ere de uretfærdige, bør de vises tilbage til deres Intet, ere de retfærdige, bør der tages Hensyn til dem.

Der er ganske vist Noget iveien med den qvindelige Opdragelse; paa den ene Side gjør Fruentimmeret paa flere og forskellige Maader Fordring paa en rummeligere og uafhængigere Stilling i Samfundet, paa den anden vises hun tilbage til Hjemmet ene og alene. Den Ene forlanger, at hun først og fremmest skal være Borgerinde, den Anden, at hun udelukkende skal være Huusmoder. Her paastaaer Een, at man forsømmer hendes Underviisning, og at hendes Kundskaber ere for faae og for overfladiske, her foreslaaer en Anden, at hun skal Intet lære, for at hun i Sandhed ene og alene kan hellige sig Huset, og maaskee kommer der imidlertid en Tredie til, og fremsætter den Paastand, at hun baade lærer for Lidt og for Meget. Jeg troer, at Alle have Uret, at Kvinden intet Exclusivt¹ bør være, men baade det Ene og det Andet.

Det er uimodsigeligt, at Qvinden skal være Huusmoder, Mandens Ægtefælle, Børmens Moder, det er hendes første og fornemste Bestemmelse; men hun er tillige et Menneske ligesaavel som Manden, og kan forlange Deel i al den Kundskab, der udvikler og fuldkommengjør Mennesket. Kundskaben uddanner Personligheden, og selv om Qvinden heri Livet kan nøies med at gaae op i Mandens Virken, kan dette være hende nok i et andet Liv, hvor der ikke ægtes eller tages tilægte? Aandens Uddannelse skeer dog ikke for dette Liv alene, hverken hos Mand eller Qvinde. Ligesom Manden er Borger i Staten, er Qvinden Borgerinde, og den lille Kreds, hvori hun som Huusmoder virker, er ikke en isoleret Indretning, bestemt til Aflukke

1. Særligt, enestående.

og Opholdssted for hende, men en Deel af Staten; thi Staten bestaaer af Familier. Vi ere jo ikke Tyrker. Det kan ikke være Staten ligegyldigt, om dens Fruentimmer henleve Livet i en Uvidenhedstilstand, der gjør dem uskikkede til at fatte og tjene Statens Interesser; thi disse Fruentimmer skulle opdrage dens Borgere, og til at opdrage hører noget Mere end at føde, pleie og klæde. Og afseet fra Statens Interesser, hvor er den Mand, der ikke ønsker i sin Hustru at finde et Væsen, hvem han ikke alene kan betroe sine Børn og sin Pengetaske, men ogsaa sine Tanker, Forhaabninger og Ønsker? Stiller man endelig det huuslige Liv saa høit, at man vil tilraade at renoncere² paa den intellectuelle Udvikling, hvortil ethvert Menneske dog bør nyde Adgang efter sin Begavelse, saa troer jeg dog, at det er en Misforstaaelse, naar man mener, at et Fruentimmer bliver mindre duelig til sit Kald som Huusmoder, fordi hun erhverver sig Kundskaber og Aandsdannelse; jeg troer tvertimod, at hendes Indsigt voxer med Kundskaben, af hvad Art den end er, og at jo ædlere Anskuelse, hun erhverver sig om sit Kalds Vigtighed, jo lettere ville de Opoffrelser falde hende, der ere nødvendige til hendes Pligtens Opfyldelse.

Men det er dog et Spørgsmaal, om man kan opstille den Bestemmelse, at Qvinden skal være Huusmoder, som en Regel for Alle, og om man uden Videre bør mene, at hendes hele Tilværelse er forfeilet, naar hun ikke bliver det, eller naar hun ønsker at tilegne sig nogle af de Rettigheder, Manden hidtil har anseet for sin udelukkende Eiendom. *Herbert Spencer* siger: »Ligheden kjender ingen Forskjel paa Kjøn; i dens Ordbog maa Ordet Menneske forstaaes i en almindelig og ikke i en speciel Betydning. Loven om lige Frihed for Alle maa aabenbart kunne anvendes paa hele Menneskeslægten – den qvindelige saavel som den mandlige Deel. Den samme umiddelbare Slutning, der fastsætter denne Lov for Mændenes Vedkommende, maa have samme Vægt med Hensyn til Qvinderne; thi det moralske Begreb, der stiller Manden i Forhold til denne Lov, er ligesaavel tilstede for Qvinden; derfor maae de forskjellige Rettigheder, som kunne udledes af den, tilkomme begge Kjøn ligemeget.« Og længer hen i sin læseværdige Afhandling* siger samme Forfatter: »Det er alligevel fortalt os, »at Qvindens Bestemmelse er Huuslighed, at hendes Character og Stilling ikke tillade hende at tage Deel i Afgjørelsen af offentlige Spørgsmaal, – at Politiken er over hendes Sphære?« Men derved reiser det Spørgsmaal sig: Hvo skal sige, hvad der er hendes Sphære? Hos nogle Folkeslag er det et Lastdyr, som skal bære Byrder, trække Brænde hjem fra Skoven, og gjøre enhver Ting, som er ringe og møisommelig. I Slavelandene er det indenfor Qvindens Sphære at arbeide Side om Side med Mænd under Føgdens Pidskesnært. Skriversrembeder, Cassererembeder og andre ansvarsfulde Forretningsbestillinger ere indbefattede i hendes Sphære i det

* *Afhandlingen findes i »Fædrelandets« Feuilleton for 1855, Nr. 355.*

2. Give afkald på.

nyere Frankrig, medens paa den anden Side en ægyptisk eller tyrkisk Dames Sphære neppe strækker sig en Tomme udenfor Haremets Mure. Hvo vil nu sige, hvad der virkelig er Qvindernes Sphære? Da Menneskeslægtens Sæder afvexle saameget, lad os da høre, hvorledes det skal vises, at den Sphære vi anvise hende, er den sande, at de Grændser, vi have sat den qvindelige Virksomhed, netop ere de rette Grændser. «

Og ligesom her er spurgt: »Hvad er da Qvindens Sphære?« saaledes kan man ogsaa med Rette spørge: »Hvad er da Huusmoderens Kald?« Det er en høist eensidig Betragtning af det, at hun nødvendigviis skulde maatte være en virksom Deeltager i Alt, hvad der udfordres til Huusholdningens Detail, f. Ex. at vadske, skure, koge, spinde, væve o. s. v. Disse ere Fordringer til Huusmoderen, der forandre sig med hvert Aarhundrede, og de ere kun relative Betingelser for at være en god Huusmoder. Man siger jo rigtignok, at Adam pløiede og Eva spandt; men jo bedre det menneskelige Samfund forstaaer at vurdere, hvormeget Mere der forholdsviis kan udrettes ved Kræfternes Forening, jo mere Associationsaanden³ ved en tiltagende Civilisation udvikler sig, jo mere maa hiin Forestilling om en Huusmoders Pligter forsvinde. Det vilde f. Ex. unægtelig være fordeeltigt i oeconomisk Henseende, om flere Familier sloge sig sammen, og tilberedte deres Spise i een Gryde ved samme Ild og med samme Arbeidskraft, hvorved der baade vilde spares paa Indkjøbspriis, Tilberedelsesomkostninger og Tid; skulde en Kone nu halsstarrigen holde fast ved den gamle Maneer, naar hendes Familie var vel tjent med denne Forandring, blot for at hun kunde være Huusmoder i den Forstand, at hun uafsladelig støiede om i sit Huus? En Huusmoders Tanker maa være allevegne i hendes Huus, hendes Person behøver ikke at være det. Et smukt Exempel paa hvilken ædlere og bedre Virkekreds, der er forbeholdt en Kone, der virkelig vil være sit Huses Moder, er Dronning *Victoria* i England, der opdrager en velartet Familie med uforstyrret Omhu, tiltrods for hendes Stillings Fristelser til at overlade denne Sag til Andre. Naar det derfor i vor Tid og vor Kreds for en stor Deel er blevet Skik at betroe Tyendet Huusholdningen, da er deri i og for sig selv intet Ondt, thi de mange huuslige Arbeider, der i forrige Dage optog Huusmoderens Tid, ere nu enten uhensigtsmæssige eller betale sig ikke, og idet der hos Tyendet ventes og ofte findes en større Indsigt i de huuslige Færdigheder end forhen, er dette et glædeligt Beviis paa, at den aandelige og legemlige Arbeidskraft anvendes mindre ødselt, og at Huusmoderen, istedetfor at være Husets ypperste Tyende, nu faaer Leilighed og Tid til at være dets Bestyrerinde og Børnenes Opdragerinde. Der er intet Ondt i, at vi mere og mere behandle vort Tyende som Ligemænd, at vi tillade dem med Troskab og Indsigt at raade over vor Eiendom, at vi betroe dem vort Gods, og saaledes knytte dem til det Huus, de tjene. Ulykken er den, at vi ikke sørge for, at det skeer med hine Egenskaber: Troskab og Dygtighed, og at vi

helst maatte have været uoversat, og endnu hellere uskreven; thi det er saadanne Udtalelser, der udbrede og bestyrke den Mening, at Institutbestyrerinder ikke ere normale Mennesker – og denne opstiller rigtignok en ganske anden Aarsag til at saamange unge Piger blive Lærerinder, nemlig Nydelsessyge; forholder det sig rigtigt, da maa jeg gratulere Lærerindestanden i det hellige romerske Rige; thi heri Landet troer jeg ikke, at Nogen skal blive Lærerinde af Nydelsessyge. Dog, der findes flere Curiosa⁴ i denne lille Bog.

Men, vil man maaskee indvende, det Fruentimmer, der ikke gifter sig, forfeiler sin af Naturen givne Bestemmelse, hun bør derfor gifte sig, hvad enten det skeer af Kjærlighed eller Beregning. Skulde dette Raisonnement⁵ være rigtigt, da maatte Qvinden ikke som Manden have foruden sit specielle qvindelige Kald ogsaa en almeenmenneskelig Bestemmelse; jeg seer her aldeles bort fra det for den qvindelige Følelse Oprørende i et Ægteskab af Beregning. Skulde hun da ikke have sin Andeel i den aandelige Udvikling, der engang skal fortsættes uafhængig af dette Livs særegne Forpligtelser, og har Nogen Ret til at tilbagevise hende inden den huuslige Kreds Skranker, og endogsaa foreslaae at holde hende i en jevn Uvidenhedstilstand*, for at hun ikke skal støde an mod Snerperiets Fordomme? Det Eneste, der kunde tale til Fordeel for et saadant Forslag, var, at vore Olde- og Bedstemødre, der havde færre Kundskaber, vare langt mere huuslige; men som jeg alt har bemærket, excellerede⁶ de fornemmelig i den udvortes, iøinefaldende Huuslighed, og de vare derfor ikke bedre Huusmødre. Den ene Tid har sikkert Feil tilfældes med de andre, det er kun Methoden, der er forskjellig. Men selv om saa var, det bliver dog en Umulighed at dreie Tidens Hjul tilbage, og troe, at man kan tilveiebringe en svunden Tids Fortrin, blot ved at tilegne sig dens Feil.

Thi det var en Feil ved det forgangne Aarhundrede, at den qvindelige Underviisning i Reglen forsømtes, og at Qvinden henvistes til en snæver, huuslig Kreds, hvor Tumlepladsen for hendes Aand var for indskrænket; thi vi ere dog vel alle enige om, at et Fruentimmer kan være ligesaa begavet i intellectuel Henseende som en Mand. At ville nægte Fruentimmeret Adgang til hendes Tids Oplysning, er kun en Levning af et forsvundet Barbari, og vor Tid føler Trang til aldeles at udrydde dette; af denne Trang ere Skolerne udsprungne. Man kan være temmelig vis paa, at en Indretning, der findes i saa stor Mængde og Udstrækning, ikke indtager en fjendtlig Stilling til det almindelige Ønske.

Men, kan jeg jo alligevel spørge, skal jeg sætte min Datter i Skole? Om det endogsaa er Tidens Ønske at hjælpe sig paa denne Maade, maaskee taber hun dog

* See *Ugentlige Blade Nr. 16, Pag. 192.*

4. Mærkværdigheder.

5. Tankegang.

6. At gå op i noget på en overdreven måde.

Mere end hun vinder, og maaskee den hele Indretning er saaledes, at der Intet vindes, som det er værdt at vove Noget for. Udsættelserne⁷ ere visselig ikke ubetydelige: 1) Pigebørnene skulle daglig færdes paa Gaden, for at begive sig til Skolen, 2) Selskabet i Skolen er blandet; 3) Institutbestyrerinderne ere ugifte, forstaae sig derfor ikke paa Opdragelsen, 4) I Skolen udbredes Emancipationsideer, 5) Underviisningen er uhensigtsmæssig og utilfredsstillende*.

Den første Udsættelse forekommer mig rigtignok høist besynderlig, da det jo vil være en reen Umulighed at forhindre, at Pigebørn komme paa Gaden, og blive sete af andre Mennesker. Jeg veed nok, at det i Tyrkiet ansees for uanstændigt, naar et Fruentimmer viser sig offentlig med blottet Ansigt; men i Europa har man aldrig været af denne Mening, og desuagtet har Moraliteten der været ligesaa stor som i Tyrkiet. Skulde man ansee Dyden for beskyttet ved slige Forholdsregler, kommer man tilsidst til den Yderlighed at maatte holde skjult for de qvindelige Smaa, at der i Verden gives et Slags privilegerede Uhyrer, der kaldes Mænd. Resultatet blev da det Samme som i Digtet, hvor den lille Pige kun har seet een Mand, som Moderen oplyser hende om at være Fandens Fætter, hvorfor den Lille til sin Fødselsdag, da hun faaer Lov til at vælge sig en Foræring, kun begjærer »den lille Fandens Fætter.« Jeg indseer imidlertid ikke, hvorledes Forældre, der ikke ville flytte til Vestkysten af Jylland, skulle forhindre, at deres Døttre komme paa Gaden, og selv Mamas Nærværelse er jo ingen Garanti for, at de saa meget frygtede profane⁸ Blikke ikke skulle forstyrre Barnets Sindsro; for Blikke gives der ingen Lynafledere. Selv om man er i Besiddelse af den, ifølge de nyeste Efterretninger** til en Opdragelse saa nødvendige Have, kan man dog ikke lade den udenfor liggende By forblive et terra incognita⁹ for Barnet, og slap saa engang den Arme udenfor Havemuren, (der burde være skikkelig høi, og besat med solide Pallisader), hvo skulde da afværge den isaafald virkelige Fare? Faren for at gaae paa Gaden kan vistnok ikke være stor for et Barn, der bærende sine Bøger og andre nødvendige Requisite, og selv optagen af det forestaaende Arbeide, i al Uskyldighed begiver sig til Skolen; en anden Sag er det med de smaa Flaner, der udpyntede og med Hovedet fuldt af Letsindighed gaae paa Gaden for at sees og beundres, og ikke for at gaae i Skole, for dem kan der maaske være Fare. *Dorothea Valentiner* anbefaler som et Beskyttelsesmiddel mod Skolegangens Farer, at sætte Pigen i en Opdragelsesanstalt¹⁰; men dette Raad bliver noget tvetydigt, da hun selv er Bestyrerinde af en Opdragelsesanstalt i Glüdstadt, og

* See *De Ugentlige Blade* Nr. 16, Pag. 190.

** *Dorothea Valentiners Skrift*; Pag. 38.

7. Her: indvendinger.

8. Respektløse.

9. Ukendt land (latin).

10. Pension for piger, kostskole.

jo flere Deeltagere, jo større Maal kan naaes med ringere Midler. Ingen privat Familie formaaer dog, selv med meget stor Bekostning, at tilveiebringe det Antal gode Lærere og det Maal af Underviisning som vore gode Skoler; men dette gjælder jo rigtignok kun under den Forudsætning, at Kundskab er bedre end Uvidenhed. En god Disciplin i Skolen beskytter desuden den enkelte Elev mod mulig skadelig Indflydelse, og har uberegnelig Betydning for Børnenes Opdragelse, og Hjemmet bør søge sin Støtte i denne. Alene af den Grund er Skolebesøget uvurdeerligt for Barnet.

Men, siges der, »Institutbestyrerinderne ere fra først af gammel-kloge Børn, der proppes med Lærdom, berøves deres ungdommelige Duft, der have opgivet at leve for at lære, de ere gamle og blive gamle, og da de ikke have ført et frisk og normalt Liv med Alt hvad det fører med sig af Godt og Ondt; kunne de ikke med Sikkerhed staae som Ledere for de Yngres Uddannelse« *. Ja, hvis det forholdt sig saaledes, da vare Institutbestyrerinderne og Gouvernanterne visselig nogle »Stakler«, som der med haanlig Medlidenhed siges i Artiklen; men Sagen forholder sig tillykke slet ikke saaledes. For det Første begynder Uddannelsen til Lærerinder, som Enhver kan indsee, ikke strax i Barndomsalderen, den indtræder sædvanligviis, naar Pigen har forladt Skolen og er confirmeret, i en af de saakaldte Dannelsesanstalter. Jeg, der har beskæftiget mig i sin Tid baade med Bestyrelsen af en Skole og en Dannelsesanstalt, kan med god Samvittighed forsikkre, at der aldeles ingen Fare er for nogen »uhyre Proppen af Lærdom;« thi vor Ungdom er i høi Grad magelig og forvænt, og har aldeles ingen Sands for alvorligt Arbeide, saa den risikerer hverken i Skolen eller i Dannelsesanstalten at blive gammel før Tiden af Lærdom, og man maa snarere beklage, at der blandt den store Sværm Gouvernanter, der i Aarenes Løb udsendes herfra Byen rundt om i Landet, ere saa saare faae, der have de blot nødvendige Kundskaber. Man maa her trøste sig med, at Noget er bedre end Intet. Hvad selve Institutbestyrerinderne angaaer, da have de vel en Examen at undergaae; men Forberedelsen til den kan hos et nogenlunde dannet Fruentimmer høist tage to Maaneder, saa den Prøve kan hendes Friskhed da nok bestaae; og hun behøver derfor ikke af den Grund at staae sig fra Livet. Der er vist i det Hele taget ingen Fare for, at et Fruentimmer bliver til en Læsehest eller Bogorm, dertil har hun formegen Livlighed, formegen Lethed ved at lære af Livet, og hun er tillige af Naturen ikke tilbøielig til vedholdende Tænkning. Derimod vil jeg nok antage, at de fleste Fruentimmer have stor Tilbøielighed til »et frisk, normalt Liv;« deres Phantasie er livlig, deres Følelser heftige og deres Modstandskraft kun ringe, naar det kommer til et vist Punct. Det vilde derfor ingenlunde være raadeligt at opmuntre Tilbøieligheden til et normalt Liv hos den unge Pige, eller fremstille dette for hende som den eneste Lykke, der burde opnaaes for enhver Priis, og det vilde da være ligesaa urigtigt at ansee det som en

* See *Ugentlige Blade* Nr. 16, Pag. 189.

Mangel hos Institutbestyrerinden, at hun ikke har været gift. Alligevel existerer der heri Byen en stor Deel i denne Retning normale Institutbestyrerinder, dog har jeg ikke hørt noget Institut, der bestyres af disse, roses fremfor de andre gode Instituter, hvoraf vistnok de bedste – maaskee undtagen Fru Bjerrings og Fru Lohmeyers – bestyres af ugifte Damer. Derimod har jeg fundet, at en normal Institutbestyrerinde med to, tre Smaa børn har været en meget uheldig Acquisition¹² for en Skole, hvorpaa jeg ogsaa kunde anføre et Exempel. Det var vel ogsaa kun i en tilbagelagt Tid, at Lærerinderne adskilte sig i Væsen og Tale fra andre skikkelige Mennesker, tvertimod troer jeg, at man vil finde en skøn Sandhed i de Ord, jeg her vil citere: »Dersom man kan foragte Lærerens Kald, kjender man kun Lidet til det Behagelige i dette fortrolige Samqvem med Barndommen og i at bemærke de første Udtalelser af Barnets Følelser og Fornuft, samt i Tillokkelsen af den dybe Indflydelse, Læreren udøver over Ungdommens Tilbøieligheder og Tanker. Saa tillokkende er denne friske intellectu-elle og moralske Atmosfære, at Intet i Verden kan skjænke en renere Nydelse, at den for sit Kald mindst begeistrede Lærer føler dens Trylleri, og den, som Naturen eller Studiet har givet et klart Begreb om sin høie Kaldelse, bliver den lykkeligste Dødelige under Opfyldelsen af sine Pligter. Han uddeler i Virkeligheden kun Velgjerninger, og dersom han ikke i denne Verden høster al den Velsignelse, hvorpaa hans Opoffrelser have Krav, vil en bedre Verden belønne hans Stræben«*. Hvad Oehenschläger saa smukt siger, »at alle store Hjerter elske de hulde Smaae«, har især sin Anvendelse paa Kvinden; hvad enten hun er gift eller ei, rører det moderlige Instinct sig dog i hendes Bryst, og hendes Hjerter bøier sig villigt til den Fremmedes Barn, maaskee saameget stærkere, naar hun selv intet har.

Beskyldningen for, at Emancipationsideer udbredes i vore Pigeinstituter, er greben reent ud af Luften; der existerer, saavidt mig bekjendt – og jeg er dog ret vel bekjendt med disse Forhold – ikke eet eneste Institut heri Byen, hvori disse Ideer have nogen Talsmand. Den qvindelige Emancipation i dette Ords slette Betydning har kun fundet meget lidt Indgang heri Landet, hvor man er utilbøielig til at finde Behag i Extremer¹³, og existerer der nogen Emancipationslyst hos Ungdommen, da er det kun den, der altid har existeret, naar Familielivet er slapt og ligegyldigt. Hvormeget Institutbestyrerinderne døie med at modarbeide disse Emancipationsideer, hører man kun altfor vel af de almindelige Klager over Hjemmets modstræbende Indflydelse og de absurde Forlangender, der udgaae fra det. Der gives saaledes Børn her i Byen, der gaae fra Skole til Skole, i uophørlig Vexlen, blot fordi Forældrene ikke kunne finde eet Sted, hvor de kjære, elskværdige Smaae kunne blive emanciperede fra al Orden og Lydighed, og Fremkomme Børnene med høirøstede Meninger

* *Nouveau manuel des écoles primaires etc. Paris 1836. Chap. 49.*

12. Gevinst.

13. Ydertigheder.

om alt Muligt, da kan man være ganske sikker paa, at de skyldte Hjemmet disse og ikke Skolen. Det er i det Hele taget en saa almindelig Feil i vor Tid, at Folk udtale høirøstede Meninger om hvad de slet ikke forstaae, at det vilde være urimeligt at vælte Skylden herfor over paa Pigeskolen.

Men, nu kommer Hovedanklagen: Underviisningen i Pigeinstitutterne er uhensigtsmæssig og utilfredsstillende. »Der læres paa engang for Meget og for Lidt« *. Dette forholder sig rigtigt, naar man ved »for Meget« forstaaer for mange Ting. Jeg har alt engang før i Aaret 1852, da Hr. Professor *Bock* fik en pludselig Skræk for, at Pigebørns Helbred led under den megen Lærdom, der bibragtes dem i Skolerne, udførlig udtalt mig om denne Sag, og vil til denne lille Piece henvide dem, der interessere sig for denne Gjenstands yderligere Drøftelse**. Sagen har siden den Tid ikke forandret sig; Underviisningsgjenstandenes Antal er det Samme, og de samme Fag ere fremherskende, en overdreven Sprogunderviisning optager en uforholdsmæssig Tid, og ukyndige Forældre lade sig endnu sætte Blaar i Øinene ved Beretninger om, at deres Børn lære at tale de fremmede Sprog i en Alder, hvor de endnu ikke kunne tale deres Modersmaal, og Skinnet maa bevares ved kunstige Midler. Men er dette Skolens Skyld? Skolen, der bestaaer af et stort Antal Børn, hvoraf hvert har sit eget Hjem, sin egen Kreds, maa lempe sig efter disse for at kunne være Skole; thi af eet eller to Børn kan den ikke bestaae. Det er Opinionen¹⁴, der skaber gode eller slette Skoler. En Skole, der grunder sig paa faste og fornuftige Grundfatninger, egnede til at modarbejde Hjemmets feilagtige Opdragelse og falske Anskuelser, kan kun bestaae som en af Staten oprettet og beskyttet Indretning, og som saadan uafhængig af en ustadig Kunst. Statens Beskyttelse vilde give denne Mønsterskole en sikker Existens, og drage Opmærksomheden hen paa den, og tillige skaffe den Tilgang, hvilket vilde blive umuligt at opnaae for en privat Skole, der ikke vilde rette sig efter Opinionen. Men have end vore Pigeinstituter denne undskyldelige Svaghed, bør dog Ingen være blind for deres roesværdige Bestræbelser for at bevare deres fornuftige Plan, selv naar de nødes til at imødekomme Publicums Ønsker, og til saavidt muligt at afvende de Ulemper, der flyde af dettes Indblanden. Selv for at tilfredsstille de Fordringer, et latterligt Pruderi¹⁵ har fremkaldt, f. Ex. at en mandlig Lærer af sat Alder ikke kan lades alene med en Snees halvvoxne Piger, uden at overvaages af en qvindelig Oppasser, skye de ingen Offre, og jeg tvivler paa, at Børnene nogensteds i Hjemmet nyde en humanere, fornuftigere og venligere Behandling.

* *Ugentlige Blade Nr. 16, Pag. 190.*

** *Hr. Professor Bocks Angreb paa Pigeskolerne, nøiere betragtet af Athalia Schwartz. Reitels Forlag. 1852.*

14. Den offentlige mening.

15. Snerperi.

Bebreidelsen for at Skolen ikke er, hvad den bør være, maa altsaa vises tilbage til Hjemmet, der langtfra at virke med Skolen til samme Maal, tvinger denne ud paa en Afvei, og søger at banlyse det Alvor, hvormed Underviisningen burde drives. Om vort Huuslivs mange mangelfulde Sider er der alt i den oftere omtalte Artikel i *Ugentlige Blade* sagt saamange gode og sande Ting, at jeg ikke videre skal berøre dette Thema. Jeg troer kun, at den Familiefader, der ønsker sin Datter opdraget, ikke alene til en fornuftig Qvinde, men ogsaa til et fornuftigt Menneske, skal ikke forsømme at sætte hende i en Skole, selv om der ikke skulde findes Andet end en maadelig Skole i hans By.

Men ligesaa gavnlig som Skolen er for Pigens Udvikling og Opdragelse, ligesaa skadelig er Opdragelsesanstalten eller det saakaldte Pensionnat, uagtet det ikke længer indtager den Hædersplads, som det indtog i ældre Tider. Dengang kunde en rigtig Opdragelse kun fuldendes, naar Døttrene sendtes ud af Huset til et Pensionnat, der stod i Ry. I Opdragelsesanstalten er Skolen blevet til det eneste Hjem, og da Skolens og Hjemmets Disciplin ifølge deres Natur maa være høist forskellige, ligger det udenfor menneskelig Evne at bevirke, at de samme Omgivelser, der om Formiddagen ere Skole, om Eftermiddagen kunne være Hjem. Enten maa Skolen ophøre at være Skole, eller ogsaa, hvilket bliver det sædvanlige Resultat, Hjemmet bliver Skole, eller i bedste Tilfælde bliver det dog kun et tarveligt Surrogat for det virkelige Hjem. Ligesaa urigtigt det er for silde at gjøre Barnet bekjendt med, at der bevæger sig et strengere, fordringsfuldere og alvorligere Liv udenfor dets Hjem, ligesaa urigtigt er det for tidligt at berøve det Hjemmets Mildhed, den moderlige Omhu, Sæmlivet med Sødskende; see hen til Naturen, end ikke Fugleungen kan for tidlig undvære Redens Varme, selv om Du pleier den nok saa omhyggeligt. Selv om vore Pensionnater nutildags gjøre alt Muligt for at Hjemmets Afsavn ikke skal mærkes, Intet kan dog erstatte dette naturlige Tilflugtssted, der er dobbelt nødvendigt for Qvinden, fordi det er den oprindelige Vugge for alle hendes blide og kjærlige Følelser. Ingen intellectuel Uddannelse, ingen noksaa stor Lærdom eller intet nok saa udviklet Talent kan hos et Fruentimmer erstatte Savnet af milde og varme Følelser; en ufølsom Qvinde, uden Sands for Hjemmets Glæder, er en Uting, et aandeligt Misfoster.

Jeg har endnu kun et Ord at sige om vore Pigeinstituters Forhold til det Offentlige. *Dorothea Valentiner* har tilfældigviis ganske Ret, naar hun siger, at Staten forholdsviis kun gjør Lidt for den qvindelige Underviisning, derimod har hun Uret – hvis hun ellers her taler om sit Fædreland; thi hun synes fordetmeste at henregne sig til det tyske Rige, med hvilket hun ganske vist er aandsbeslægtet – naar hun tilføier, at der opstaaet saamange private Skoler i de sidste 10 Aar, at man maatte ønske, at Staten vilde standse dette Uvæsen. Heri Kjøbenhavn er siden den befalede Examens Indførelse Pigeinstituterne forholdsviis aftagne, og rundt om i Provindsstæderne har